

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

Sopimuksen yksivuotiset kunnostustoimenpiteet 2025

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Riikka Jarkko

24.11.2025

Valtion aluehallinnon uudistus 1.1.2026

- ELY-keskusten tilalle perustetaan alueelliset elinvoimakeskukset ja samalla perustetaan valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, johon siirtyvät ELY-keskusten ympäristön lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät
- Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueelle perustetaan Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
- Sähköpostiosoitteet muuttuvat elinvoimakeskuksiin siirtyvillä uudistuksen myötä muotoon etunimi.sukunimi@elinvoimakeskus.fi
- Voit lukea lisää aiheesta ELY-keskuksen verkkosivuilta

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus

Sopimuksen yksivuotiset kunnostustoimenpiteet

- Ruokavirasto tiedottaa vuoden 2026 aikana, mikäli on mahdollista hakea:
 - Uusia viisivuotisia maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksia
 - Lisäaloja eli uusia peruslohkoja voimassa olevaan maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimukseen
 - Sopimukseen sisältyviä yksivuotisia peruskunnostustoimenpiteitä
- Ruokavirasto tiedottaa lisäksi, jos sopimukseen sisältyvien peruskunnostustoimenpiteiden ehtoihin ja/tai maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksen sopimusehtoihin tulee muutoksia tukivuonna 2026

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Viisivuotinen ympäristösopimus, jonka tavoitteena on hoidon avulla säilyttää tai edistää sopimusalueen tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja
- Sopimusaluetta on hoidettava vuosittain laiduntamalla tai niittämällä ja korjaamalla niittojäte (hoidon tulee ulottua koko sopimusalueelle)
- Sopimusaluetta hoidetaan ja kunnostetaan ELY-keskuksen hyväksymän hoitosuunnitelman mukaisesti (tuenhakija sitoutuu toteuttamaan hoitosuunnitelmaa sopimuskauden ajan)
- Sopimuksesta maksetaan vuosittaista hehtaariperusteista korvausta sopimusalueella toteutettavista toimenpiteistä (kaksi korvaustasoa)
- Sopimuskausi ja -vuosi alkavat 1.5. sopimuksen hakuvuonna ja päättyvät 30.4.

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Sopimusta voi hakea viljelijä tai rekisteröity yhdistys (vaaditaan tilatunnus)
- Sopimusalueen vähimmäispinta-ala on 0,30 hehtaaria ja pienin yksittäinen peruslohko oltava vähintään 0,05 hehtaarin kokoinen
- Sopimusalueen on oltava tuenhakijan hallinnassa koko sopimuskauden ajan (kirjallinen vuokrasopimus tai omistus)
- Sopimusta ja maksua haetaan Vipu-palvelussa peltotukihaussa, jossa palautetaan hakemuksen lisäksi pakolliset liitteet
- Sopimuksen tekemisen jälkeen sopimuslohkot on ilmoitettava vuosittain Vipu-palvelussa peltotukihaussa ja haettava vuosittaista maksua sopimukselle

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Sopimuksen kasvit ja maankäyttölajit:
 - Ympäristösopimusala pysyvä (luonnonlaidun ja niitty)
 - Ympäristösopimusala puustoinen tai muu ala (metsämaa, muu alue)
- Pysyvä nurmi:
 - Heinäkasveja tai muita nurmirehukasveja yli 50 % kasvulohkon alasta tasaisesti, jolloin voi olla myös mm. lehtipensaita tai lehtipuiden taimia hajanaisesti tai pieninä ryhminä, ja puita enintään 50 kpl hehtaarilla hajanaisesti
 - Mikäli peruslohko täyttää pysyvän nurmen ja maatalousmaan vaatimukset, voidaan maksaa perustulotukea, nuorten viljelijöiden tulotukea ja uudelleenjakotulotukea, ja mikäli peruslohko on pysyvän nurmen vaatimusten mukaista ja korvauskelpoinen, sille voidaan maksaa luonnonhaittakorvausta (jos näiden edellä mainittujen maksua on haettu peltotukihaussa)

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Hoitosuunnitelma:
 - Hankkeen ja hoidon yleiskuvaus ja tavoitteet
 - Peruslohkokohtaisesti perustamis-, hoito- ja muut toimenpiteet aikatauluineen
 - Puustoon kohdistuvat hakkuut ja toimenpiteet (koko alueen puusto huomioitava)
 - Pidetäänkö laidunnuksessa välivuosi
 - Miten toimenpiteet edistävät tavoitteiden saavuttamista
 - Selvitys kaksinkertaisesta rahoituksesta
 - Sopimuksen vähimmäisvaatimusten mukaiset hoidon vaatimukset ja rajoitukset, jos alue sijaitsee Natura 2000- tai suojelualueella
 - Suurpetouhkaan varautuminen
 - Toteuttavat peruskunnostustoimenpiteet ja toteutusvuosi

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Sopimuksen edellytyksenä on, että suunnitellut hoitotoimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristön tilan kannalta
- Hoito ja kunnostustoimenpiteet eivät saa vaarantaa alueen tai kohteen suojelun tai sopimuksen perusteena olevia arvoja
- Sopimus voidaan tehdä seuraavista alueista:
 - Perinnebiotoopit
 - Luonnonlaitumet
 - Erityiset reuna-alueet ja saarekkeet
 - Muut erikseen määritellyt alueet esim. maatalousympäristön uhanalaisen lajiston säilymistä edistävä kohde

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Alat, joista ei tehdä sopimusta esimerkkejä:
 - Alat, joissa tehtävillä toimenpiteillä ei ole selviä edellytyksiä edistää luontaisen maatalousympäristön lajistoa tai maisemaa
 - Ensisijaisesti metsätalouskäytössä olevat alueet (mm. varpuvaltaiset metsät), pihanurmikot, puistot, pellot
 - Alueet, joiden tuotolla laiduntavat eläimet eivät tule toimeen, laitumen tuotto liian vähäistä eläinten ravinnontarpeeseen nähden
 - Laajat avokalliot, kivikkoiset alueet, hietikot (yli 100 neliömetrin kokoiset tukikelvottomat alueet)
 - Alueet, joissa suuri petopaine, ellei ole mahdollista rakentaa petoaitaa tai muilla järjestelyillä varmistaa eläinten hyvinvointi

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Hoitotoimenpiteistä on pidettävä vuosittain hoitopäiväkirjaa ajantasaisesti
- Hoitotoimenpiteet on aloitettava jokaisella ympäristösopimukseen sisältyvällä peruslohkolla ensimmäisenä sopimusvuotena (jos ei erikseen muuta hyväksytty hoitosuunnitelmaan)
- Laidunnuksen tai niiton ja korjuun lisäksi muita tarkoituksenmukaisia ja tarpeellisia hoitotoimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi luontotyyppin mukaisesti mm. ylläpitoraivaus ja raivausjätteiden korjuu, lehtipuiden lehdestys
- Sopimusaluetta ei saa muokata, lannoittaa, käsitellä kasvinsuojeluaineilla, ojittaa tai metsittää
- Sopimusalueella ei saa toteuttaa sellaista puuston hakkuuta, joka ei sisälly hoitosuunnitelman mukaisiin luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa edistäviin raivauksiin

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Laidunnus on toteutettava siten, että ei aiheuta haitallista rehevöitymistä tai maaperän eroosiota
- Sopimusaluetta ei voi käyttää pelkästään yölaitumena eikä niitä saa käyttää talvella jaloittelualueena
- Laidunkauden aikainen eläinmäärä pinta-alaa kohden (laidunnuspaine) on sovittava peruslohko tai hoitokokonaisuuskohtaisesti
- Keskimääräisen eläintiheyden (eläimiä/ha) arviointiin erilaisilla perinnebiotoopeilla käytetään sopimusehdoissa olevaa taulukkoa
- Laidunnuspaine on sovittava sellaiseksi, että se vastaa mahdollisimman hyvin laitumen tuottoa ja eläimet tulevat laidunkauden ajan toimeen laitumen tuotolla
- Eläinten hyvinvoinnista on huolehdittava

Hallinnollinen tarkastuskäynti eli maastokatselmointi

- Sopimukseen haetulle alueelle ja voimassa olevaan sopimukseen haettaville uusille peruslohkoille (lisäaloille) tehdään hallinnollinen tarkastuskäynti eli maastokatselmointi ELY-keskuksen toimesta:
 - Tarkistetaan alueen tuen myöntämisen edellytysten täyttyminen, määritetään sopimusalueen rajat ja pinta-ala sekä otetaan paikkaan sidottuja valokuvia
 - Arvioidaan hoitotoimenpiteiden riittävyys sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi
 - Hallinnollisen tarkastuksen perusteella voidaan mm. rajata ympäristösopimukseen hyväksyttävää alaa, hylätä koko ympäristösopimusta koskeva hakemus, purkaa jo tehty ympäristösopimus, rajata toimenpiteitä yksivuotisissa toimenpiteissä
 - Tuenhakijalle lähetetään maastokatselmoinnista tulosraportti
- Maastokatselmointiohje 2025 Ruokaviraston verkkosivuilla

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Valvonta ja seuraamukset:
 - Sopimusehtojen noudattamisen tarkistamiseksi viranomaisilla on oikeus tehdä hallinnollisia tarkastuskäyntejä ja tilalla tehtäviä tarkastuksia
 - Korvausta voidaan alentaa/jättää maksamatta, jos esim. tuenhakija jättänyt noudattamatta sopimukseen perustuvia korvauksen ehtoja
- Sopimuksen siirtäminen:
 - Koko sopimuksen siirtäminen tai sopimuksen jakaminen (lomake 160 ELY-keskukseen)
- Sopimuksen pinta-ala muutokset:
 - Sopimusalaa voi lisätä hakemalla peltotukihaussa lisäalaa uusina peruslohkoina, jos määrärahatilanne mahdollistaa lisäalojen hakemisen, tai sopimuksen pinta-ala voi vähentyä ilman takaisinperintää mm. jos alan hallinta siirretään toiselle, jos hoitoa ei jatketa ja jos sopimuksen ala ei poistamisen jälkeen laske alle vähimmäisalan

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2025

- Sopimuksesta luopuminen:
 - Sopimuksesta voi luopua ilman takaisinperintää, jos sopimukseen kuuluva ala vähenee siirtämisen vuoksi alle vähimmäisalan, jos luopumisen syynä on ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde
 - Vuosittaisen maksun hakematta jättäminen katsotaan sopimuksesta luopumiseksi (aiheuttaa takaisinperinnän)
- Sopimuksen purkaminen ja maksetun korvauksen takaisinperiminen
 - ELY-keskus voi purkaa sopimuksen, jos esim. tuenhakija salannut sopimuksen tekemiseen olennaisesti vaikuttavan seikan tai antanut virheellistä tietoa
 - Sopimus voidaan purkaa, jos sen kohteena oleva ala ei täytä korvauksen myöntämisen edellytyksiä tai, jos tuenhakija rikkoo sopimuksen ehtoja
 - Sopimuksen purkaminen aiheuttaa sen, että maksettu korvaus peritään takaisin koko sopimuskaudelta

Kaksinkertaisen rahoituksen huomioiminen ympäristösopimuksissa

- Kaksikertaisen julkisen rahoituksen maksaminen on kielletty eli samaa asiaa tai toimintaa ei voi rahoittaa kahdesti julkisella rahalla
- Hoitosuunnitelmassa annettava selvitys kaksinkertaisesta rahoituksesta (mitä ja mihin alaan on saatu vastaavanlaista julkista rahoitusta)
- Sopimuksen peruskunnostustoimenpiteestä ei makseta, mikäli se on muun julkisen rahoittajan vastuulla, muiden ulkopuolisten kanssa on tehty sopimus aitaamisesta tai kunnostusraivauksesta
- Sopimuksen peruskunnostustoimenpiteestä ei makseta, mikäli aluetta/peruslohkoja on kunnostettu muulla julkisella rahoituksella esim. aitaamalla eli rahoitusta ei voi saada jo tehdyille toimenpiteille

Sopimukseen sisältyvät kunnostustoimenpiteet 2025

- Sopimukseen hyväksytylle peruslohkolle, jolle on ilmoitettu sopimuksen tukeen oikeuttava kasvi, on mahdollista hakea sopimukseen sisältyvää yksivuotista peruskunnostustoimenpidettä ja sen korvausta:
 - Aitaustoimenpide (1500 €/ha tai metrimäärän mukaisesti)
 - Petoaitaustoimenpide (2400 €/ha)
 - Kunnostusraivaustoimenpide (450 €/ha)
- ELY-keskus tarkastaa sopimukseen ilmoitetuille peruslohkoille haettujen peruskunnostustoimenpiteiden tarpeellisuuden ja niiden toteutumisen hallinnollisella tarkastuskäynnillä (maastokatselmointi)

Sopimukseen sisältyvät kunnostustoimenpiteet 2025

- Peruskunnostustoimenpide on mainittava hoitosuunnitelmassa: toimenpiteen perustelut, tarpeellisuus ja toteutusvuosi
- Peruskunnostustoimenpide voidaan tarvittaessa lisätä hoitosuunnitelmaan sopimuskauden aikana, jos ELY-keskus hyväksyy hoitosuunnitelman muutoksen
- Peruskunnostustoimenpiteitä voi toteuttaa peruslohkolla korkeintaan kerran sopimuskauden aikana (toimenpide maksetaan peruslohkolle vain kerran)
- Peruskunnostustoimenpiteistä (aitaus, petoaitaus) on toteutettava sen vuoden aikana ja vuoden loppuun mennessä, jolloin toimenpidettä ja sen maksua haetaan
- Peruslohkoja jakavien väliaitojen tekemisestä ei makseta korvausta

Aitaustoimenpide 2025

- Toimenpidettä voi hakea sopimukseen ilmoitetuille peruslohkoille, jotka jäävät aidattavan alueen sisäpuolelle/aidatun kokonaisuuden sisään
- Toimenpiteessä tulee ilmoittaa metrimäärä aidattavalle kokonaisuudelle (kokonaismetrimäärä tai peruslohkoittain aidan metrimäärä)
- Vesistön puoleisia peruslohkojen reunoja ei tarvitse aidata
- Toimenpiteen korvaus sisältää kaiken materiaalin ja työn, mitä aitaaminen vaatii sekä mahdollisen portin (portin toteuttaminen muulla rahoituksella ei ole sallittua)
- Aidan tulee soveltua suunnitellulle laiduntavalle eläinlajille
- Aidan tulee olla kiinteä ja pysyvä aita, joka kestää samalla paikalla koko sopimuskauden ajan (aidassa oltava tolpat ja vähintään kaksi lankaa tai verkko)

Petoaitaustoimenpide 2025

- Toimenpidettä voi hakea sopimukseen ilmoitetuille peruslohkoille, jotka jäävät petoaidan sisäpuolelle
- Toimenpidettä voi hakea, vaikka sitä ei olisi kirjattu hoitosuunnitelmaan, koska tarve saattaa tulla yllättäen (ilmoitettava ELY-keskukseen ja päivitettävä hoitosuunnitelma)
- Toimenpide voidaan tarvittaessa lisätä hoitosuunnitelmaan sopimuskauden aikana, jos ELY-keskus hyväksyy hoitosuunnitelman muutoksen
- ELY-keskukseen tulee antaa selvitys siitä, mitä kautta materiaali on hankittu (toimenpiteestä ei makseta, jos tarvikkeita saatu esim. Suomen riistakeskukselta)
- Toimenpiteen korvaus sisältää kaiken materiaalin ja työn, mitä aitaaminen vaatii sekä mahdollisen portin (portin toteuttaminen muulla rahoituksella ei ole sallittua)

Petoaitaustoimenpide 2025

- Petoaita on rakennettava siten, että petojen pääsy aidattavalle alueelle estyy
- Petoaita on rakennettava koko alueen ympärille (myös mahdollinen vesistön raja)
- Petoaidan on oltava Suomen riistakeskuksen ohjeiden mukainen, joista huomioitava muun muassa:
 - Lankojen määrä
 - Aidan korkeus
 - Tolppaväli
 - Lankojen/johtimien välit
 - Alimman langan korkeus maasta

Kunnostusraivaustoimenpide 2025

- Laajempi toimenpide kuin sopimukseen tarvittaessa kuuluva ylläpitöraivaus, josta ei makseta erillistä korvausta
- Esimerkiksi uudelle peruslohkolle, joka ei ole ennen ollut sopimuksessa
- Alueella esimerkiksi laajasti tiheikköjä, jotka poistettava tavoitteellisen laiduntamisen mahdollistamiseksi/helpottamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi
- Puustoisilla perinnebiotoopeilla ja puustoisena hoidettavilla luonnonlaitumilla kaikkien raivaustoimenpiteiden tulee olla sellaisia, että niillä edistetään ja kehitetään luontotyypin ominaispiirteiden säilymistä
- Maksetaan vain kasvulohkoille, joihin toimenpide kohdistuu

Yhteystiedot POP ELY sopimuskäsittelijät

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen sopimuskäsittelijät:
 - Riikka Jarkko p. 0295 038 096 (maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus)
 - Ulla Sipola p. 0295 038 303 (kosteikon hoitosopimus)
- Yhteissähköposti: ymparistosopimus.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksen yhteiset viestintäkanavat

- [Maaseutu.fi, Pohjois-Pohjanmaa –aluesivu](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maatalous, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maatalousyrittäjille ja maatalouden kehittäjille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Instagram-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –YouTube-kanava](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maaseutuverkosto-sivu](#) maaseudun kehittäjille

